

DA

DA

DA

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 5.5.2009
KOM(2009) 215 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET
OG DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG**

**Bidrag til bæredygtig udvikling: Hvilken rolle spiller fairtrade og handelsrelaterede
ngo-garantiordninger for bæredygtighed?**

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET
OG DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG**

**Bidrag til bæredygtig udvikling: Hvilken rolle spiller fairtrade og handelsrelaterede
ngo-garantiordninger for bæredygtighed?**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	4
2.	Udviklingen i fairtrade siden 1999.....	5
3.	Anvendte bæredygtighedskriterier	6
4.	Politikovervejelser.....	7
4.1.	Bidrag til bæredygtig udvikling	7
4.2.	Private handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed og WTO	9
4.3.	Offentlige indkøb	9
4.4.	EU-støtte	10
5.	Konklusioner: offentlige myndigheders og operatørers rolle i forbindelse med fairtrade og andre private handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed...	11
BILAG I		13
BILAG II.....		14
BILAG III.....		15
BILAG IV		17
BILAG V.....		18

1. INDLEDNING

I denne meddelelse undersøges den nuværende situation for fairtrade og handelsrelaterede (private) ngo-garantiordninger for bæredygtighed. Kommissionen har for længst erkendt, at forbrugere kan støtte mål om bæredygtig udvikling gennem deres købsbeslutninger. Denne meddelelse er et svar på de voksende interesser, som der er blevet givet udtryk for, på politisk plan og fra EU-forbrugernes side i form af et voksende indkøbsniveau. På politisk plan vedtog Europa-Parlamentet en betænkning i 2006 om retfærdig handel og udvikling¹. I betænkningen peges der på behovet for oplysning til forbrugerne og risikoen for, at virksomheder kommer ind på fairtrademarkedet uden at opfylde certificeringskriterierne. Endvidere erkendes det, at fairtrade er et i vidt omfang frivilligt fænomen i den private sektor, og at for mange regler kunne gøre mere skade end gavn.

I den sonderende udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg fra 2005 så man på "forbrugergarantier". De vigtigste resultater, man nåede frem til, var at identificere behovet for pålidelig kvalitetsvurdering af forbrugergarantiordninger og at fastsætte generelle definitioner. I juni 2006 vedtog Det Europæiske Råd sin nye strategi for bæredygtig udvikling og opfordrede medlemsstaterne til at fremme bæredygtige produkter, herunder fairtrade².

Forbrugerne i EU indkøber hvert år fairtradecertificerede varer for omkring 1,5 mia. EUR, hvilket er 70 gange mere end i 1999, da Kommissionen vedtog en meddelelse om dette emne. Denne positive udvikling understreger behovet for, at offentlige myndigheder på forbrugerområdet og andre berørte parter, herunder producentorganisationer i udviklingslande, foretager en vurdering af den faktiske indvirkning af fairtrade.

I denne meddelelse bruges udtrykket "fairtrade" i overensstemmelse med standarder, der er fastsat af internationale organisationer for fastsættelse af standarder og overensstemmelsesvurdering, som er medlemmer af ISEAL³, og anvendes af fairtradeorganisationer. Udtrykket "andre private garantiordninger for bæredygtighed" bruges til at beskrive andre mærkningsordninger, der har til formål at orientere forbrugerne om bæredygtigheden af produktionen af varen. (I bilag I findes en kort oversigt over termer og organisationer).

Formålet med denne meddelelse er at orientere om udviklingen siden Kommissionens meddelelse fra 1999 om fairtrade⁴ og fremsætte indledende betragtninger om offentlige myndigheders og berørte parters rolle i forbindelse med fairtrade og andre private garantiordninger for bæredygtighed. De spørgsmål, der skal tages op, er relevante for en række EU-politikområder som f.eks. forbrugerbeskyttelse, økonomisk og social udvikling, handel, virksomhedernes sociale ansvar, miljø og EU's indre marked. Denne meddelelse kan i givet fald følges op af mere målrettede initiativer på et eller flere politikområder.

¹ Europa-Parlamentets betænkning om retfærdig handel og udvikling (2005/2245(INI)) – "Schmidt-betænkningen".

² "Medlemsstater bør [...] fremme bæredygtige produkter, [...] der stammer fra økologisk landbrug og fairtrade og miljøvenlige produkter."

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>, s. 13.

³ International Social And Environment Accreditations and Labelling.

⁴ KOM(1999) 619 af 29.11.1999. Yderligere oplysninger om Kommissionens meddelelse fra 1999 findes i bilag II.

Denne meddelelse dækker ikke bæredygtigheds- og mærkningsordninger indført af offentlige myndigheder (som f.eks. EU's miljømærke).

2. UDVIKLINGEN I FAIRTRADE SIDEN 1999

Den mest markante udvikling siden 1999 har fundet sted på de nationale markeder, hvor certificerede fairtradeprodukter allerede fandtes. Som svar på opfordringen i meddelelsen fra 1999 om at indføre et enkelt mærke og behovet for uvildig verifikation og kontrol blev fairtradekvalitetsmærket indført⁵.

Over 70 % af forbrugerne i Det Forenede Kongerige var i stand til at genkende fairtradekvalitetsmærket i 2008 (i forhold til 12 % i 2000)⁶ og i Frankrig var 74 % i stand til at genkende det i 2005 (i forhold til 9 % i 2000)⁷. På verdensplan lå salget af fairtradevarer på over 2,3 mia. EUR ved udgangen af 2007⁸, men stadig lavere end salget af økologiske fødevarer og stadig mindre end 1 % af den samlede handel⁹. Europa er hjemsted for fairtrade: mellem 60 % og 70 % af det samlede salg finder sted her med store variationer mellem det hurtigst voksende marked, Sverige, og nyere medlemsstater, hvor begrebet stadig er forholdsvis nyt.

Fairtrade har spillet en pionerrolle ved at sætte fokus på områder som ansvar og solidaritet, der har haft en indvirkning på andre operatører og ført til, at der dukkede andre bæredygtighedsordninger op. Handelsrelaterede private bæredygtighedsinitiativer benytter forskellige sociale og miljømæssige revisionsstandarder¹⁰, som er vokset i antal og markedsandel. Den bedst kendte sociale standard er måske SA8000, der blev indført af Social Accountability International (SAI) i 1997¹¹. Garantier, som omfatter bredere spørgsmål og inddrager både sociale og miljømæssige kriterier, er f.eks. Utz Certified og Rainforest Alliance (RA).

Bæredygtige handelsinitiativer, der omfatter flere virksomheder, i flere dele af Europa spænder fra nationale arrangementer med det formål at samle resultaterne af sociale revisioner til tværnationale initiativer med en vis opbakning fra regeringen som f.eks. Ethical Trading Initiative (ETI)¹². Operatørernes grundlæggende arbejde med at opfylde og revidere standarder behøver ikke at ske i form af forbrugercertificering og -mærke; at opfylde og revidere standarder kan tælle som bestræbelser på at opfylde virksomhedernes sociale ansvar (VSA)¹³, hvilket ikke altid fremgår af varen. VSA-aktiviteter kan forstærkes, hvis en

⁵ Jf. definitionerne i bilag I.

⁶ Fairtrade Foundation, 2008.

⁷ OECD, Trade Policy Working Paper No. 47. Del 1, 10. januar 2007.

⁸ Fairtrade Labelling Organizations International, 2008.

⁹ Land, P. & Andersen, M., "What is the world market for certified products", Commodities and Trade Technical Paper, OECD.

¹⁰ Jf. også Portal for Responsible Supply-Chain Management, der er blevet oprettet under European Alliance on CSR; www.csr-supplychain.org.

¹¹ SAI hævder, at detailhandlere, varemærkevirksomheder og andre arbejdsgivere verden over med årlige salg på over 175 mia. USD benytter SA8000; www.sa-intl.org.

¹² Andre initiativer, der kan nævnes i den sammenhæng, er Business Social Compliance Initiative (<http://www.bsci-eu.com/>) og Global Social Compliance Programme (<http://www.ciesnet.com/2-wwedo/2.2-programmes/2.2.gscp.background.asp>).

¹³ Gennemførelse af partnerskabet for vækst og beskæftigelse: at gøre Europa til et ekspertisecenter for virksomhedernes sociale ansvar, KOM(2006) 136 af 22. marts 2006.

virksomhed forpligter sig til at overholde et anerkendt sæt af kriterier eller mål f.eks. gennem FN-initiativet Global Compact¹⁴.

Private mærkningsmarkeder kan opdeles i:

- 1) egentlig fairtrade
- 2) andre certificerede nicheprodukter, som ikke formelt er underlagt fairtrade, men rettet mod forbrugere, der er bevidste om bæredygtighedsspørgsmål (Rainforest Alliance, Utz Certified)
- 3) varer omfattet af referencestandarder, som skal gælde for hele branchen (f.eks. Code for the Coffee Community (4C's), Ethical Tea Partnership)
- 4) resten (mærkeløse varer).

En enkelt producent kan sælge inden for alle fire kategorier. Det kan være kompliceret for forbrugeren at vurdere betydningen af de forskellige bæredygtighedsordninger. Det er på denne komplekse baggrund i stadig udvikling, at politiske og institutionelle udviklinger bør vurderes.

3. ANVENDTE BÆREDYGTIGHEDSKRITERIER

Private handelsrelaterede bæredygtighedsordninger anvender et sæt kriterier til at vurdere og/eller garantere varers bæredygtighed. Kriterierne bygger ofte på en eller flere af de tre søjler i bæredygtig udvikling, økonomisk, miljømæssig og social udvikling, og knytter indimellem an til internationale standarder og aftaler. Visse ordninger fokuserer på et bestemt spørgsmål og mål (f.eks. CO2-fodaftryk for imødegåelse af klimaforandringer), mens andre bygger på kriterier i en bredere bæredygtig udviklingsammenhæng.

I dette afsnit beskrives den første kategori - fairtrade – som nævnt ovenfor¹⁵, der har opnået betydelig anerkendelse hos forbrugerne på de markeder, hvor ordningen fungerer. Anerkendelse kræver forståelse for de værdier, som fairtrade fremmer. De kriterier og standarder, som fairtrade benytter, er blandt de mest omfattende og ambitiøse, i og med at de vedrører et bredt spektrum af spørgsmål og forhold, der har indflydelse på producenter i udviklingslande, herunder navnlig en minimumspris til producenten og en præmie til producentens lokalsamfund.

¹⁴ www.unglobalcompact.org.

¹⁵ I bilag III præsenteres de øvrige private ordninger for bæredygtighed, der henvises til i dette afsnit.

FAIRTRADEKRITERIER

Fairtrade må opfylde følgende kriterier, der er fastsat af fairtradebevægelsen, og som er medtaget i Europa-Parlamentets betænkning fra 2006:

- **en rimelig produktionspris**, der sikrer en rimelig løn, og som dækker produktions- og leveomkostningerne. Denne pris skal mindst være på niveau med fairtrademindsteprisen og fairtradepræmien, i det omfang de er blevet fastsat af internationale fairtradesammenslutninger,
- **forudbetaling af en del af prisen**, hvis producenten ønsker det,
- **langsigtede stabile forbindelser** med producenter og producenternes inddragelse i fastsættelse af standarder for fairtrade,
- **gennemsækelighed og sporbarhed** i hele forsyningskæden for at garantere en tilstrækkelig forbrugeroplysning,
- produktionsbetingelser, der **overholder** de otte **centrale ILO-konventioner** (Den Internationale Arbejdsorganisation),
- respekt for miljøet, beskyttelse af menneskerettigheder, navnlig kvinders og børns rettigheder, og **respekt for traditionelle produktionsmetoder**, der fremmer den socioøkonomiske udvikling,
- **kapacitetsopbygning og større indflydelse** til producenter, navnlig små og marginaliserede producenter og arbejdstagere i udviklingslandene, deres organisationer såvel som i deres respektive samfund, for at sikre fairtrades bæredygtighed,
- støtte til produktion og **markedsadgang** for producentorganisationerne,
- **oplysningsaktiviteter** om fairtradeproduktion og handelsforbindelser, mission og målsætninger for fairtrade og om de internationale handelsreglers uretfærdighed,
- **overvågning og kontrol** af opfyldelse af disse kriterier, i forbindelse med hvilke de sydlige landes organisationer skal spille en større rolle for at reducere udgifterne og øge lokal deltagelse i certificeringsprocessen,
- regelmæssige **konsekvensanalyser** af fairtradeaktiviteterne.

4. POLITIKOVERVEJELSER

4.1. Bidrag til bæredygtig udvikling

Noget af det særlige ved fairtrade og andre private garantiordninger for bæredygtighed er, at der er tale om en i alt væsentligt frivillig, dynamisk mekanisme, som udvikler sig side om side

med bevidsthed og efterspørgsel i samfundet og hos forbrugerne. I takt med at forståelsen af bæredygtighedsudfordringer vokser, plejer private handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed at følge efter. I nogle tilfælde er de på forkant med udviklingen; de skaber opmærksomhed og påvirker forbrugernes interesse for og forståelse af nye udfordringer i forbindelse med bæredygtig udvikling, som dukker op. Nichemarkeder og –ordninger kan have en indvirkning på erhvervslivet og regeringens politikudformning.

Kommissionen er af den opfattelse, at den ikke bør medvirke til at rangordne eller regulere kriterier vedrørende private handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed og deres relevans for bæredygtige udviklingsmål. Regulering af kriterier og standarder ville begrænse et dynamisk element i private initiativer på dette område og kunne stå i vejen for videreudvikling af fairtrade og andre private ordninger og deres standarder.

Man kan fremme en bæredygtig udvikling ved ordninger, der prioriterer miljømæssige, sociale eller økonomiske elementer. For at markedet skal fungere optimalt er det vigtigt, at forbrugere og producenter har adgang til pålidelig information om ordningerne. I den forbindelse er det muligt at påpege nogle elementer, der er relevante til vurdering af god praksis, som operatørerne ifølge Kommissionen skulle iværksætte.

Standarder og kriterier skal være objektive og ikke-diskriminerende for at undgå enhver form for (utilsigtet) negativ indvirkning navnlig på producenter i udviklingslande. Kommissionen hilser igangværende bestræbelser velkommen i retning af klarere definitioner som f.eks. offentliggørelse af et charter for fairtrade. For at give forbrugerne mulighed for at foretage kvalificerede valg, bør standarder og kriterier anvendes på en gennemsigtig måde. Forbrugere og producenter kunne for at bevare tilliden til markedet ønske oplysninger om, hvor stor en del af den højere pris, der kommer producenterne til gode¹⁶.

Ideelt set burde der være uvildig overvågning for at sikre, at varerne er et resultat af praksisser, som gennemføres i henhold til et bestemt sæt af kriterier, hvori der tages hensyn til økologiske, økonomiske og sociale betragtninger. Arten og resultaterne af revisionsprocessen bør være til frit gennemsyn¹⁷. Kommissionen opfordrer derfor relevante parter til at forbedre deres evalueringsmetoder for at sætte forbrugerne i stand til at foretage kvalificerede valg.

Der er behov for større klarhed og forståelse, for så vidt angår indvirkningen af de private ordninger for bæredygtighed på producenter i udviklingslandene og også på deres miljø i bredere forstand. Forbrugerne burde ideelt set tilbydes en form for objektiv vurdering af ordningernes virkning. Kommissionen har forventninger til det igangværende arbejde og ser frem til resultater heraf, som kan danne grundlag for yderligere politikbetragtninger¹⁸.

Bilag IV indeholder en liste over processpørgsmål i forbindelse med forbrugergarantiordninger fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg. Kommissionen opfordrer til en yderligere indsats i retning af en fælles forståelse af, hvilke grundlæggende proceskrav man med rimelighed kan forvente, at ordningerne opfylder, uden at gå ind i en definition af velegnede bæredygtighedsstandarder for private ordninger.

¹⁶ I U.K. House of Commons report "Fair Trade and Development, juni 2007, foreslås et mærke, som angiver, hvor stor en procentdel af prisen producenten modtager.

¹⁷ Bilag IV indeholder en liste over emner vedrørende forbrugergarantiordninger, som EØSU har udarbejdet.

¹⁸ ISEAL Alliance er ved at udarbejde en rapport om god praksis for måling af virkningen af standarder og certificering.

Principper for optimal effekt af private handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed:

- Bevare private ordningers ngo-karakter i hele EU
- Udforske muligheden for synergieffekter ordningerne imellem og skabe større klarhed for forbrugerne og producenterne
- Opnå en fælles forståelse af rimelige grundlæggende proceskrav
- Opstille objektive kendsgerninger om den relative effekt af forskellige private handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed

4.2. Private handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed og WTO

Liberalisering af handelen kan skabe mulighed for økonomisk vækst og bæredygtig udvikling. Udvikling og integrering af udviklingslandene i den globale økonomi, herunder navnlig de mindst udviklede, er hovedmålsætninger for WTO og EU's handelspolitik.

Multilateral handelsliberalisering gennem WTO-systemet er den mest effektive måde at udbygge og styre verdenshandelen på, og den kan medvirke til at skabe muligheder for økonomisk vækst og bæredygtig udvikling. Liberalisering af handelen er imidlertid ikke tilstrækkeligt; virkningen af handelspolitikker på vækst, udvikling og bæredygtighed er delvist betinget af regulering og politikker på en lang række andre områder med indvirkning på vækst og bæredygtig udvikling.

Private initiativer med primært frivillig deltagelse er i overensstemmelse med et ikke-diskriminerende multilateralt handelssystem. Enhver form for regeringsindgreb eller reguleringsmekanisme i forbindelse med mærkningsordninger af den art skal – skønt de ikke i sig selv er problematiske – tage hensyn til WTO-forpligtelser, navnlig for at sikre, at de fungerer på en gennemsigtig og ikke-diskriminerende måde.

Princip i forbindelse med WTO:

- Sikre, at mærkningsordninger fungerer på en gennemsigtig og ikke-diskriminerende måde

4.3. Offentlige indkøb

Et område, hvor der er sket en vældig udvikling, er inden for offentlige indkøb. Offentlige myndigheder bruger, hvad der svarer til 16 % af EU's BNP, og udgør derfor et betydeligt strategisk marked.

For bedre at opfylde de kontraherende myndigheders behov for vejledning i forbindelse med bæredygtige offentlige indkøb vedtog Kommissionen for nylig en meddelelse om offentlige indkøb for et bedre miljø¹⁹ (som supplement til Kommissionens vejledning i grønne indkøb)

¹⁹ Meddelelse fra Kommissionen – Offentlige indkøb for et bedre miljø, KOM(2008) 400 af 16. juli 2008.

og er i øjeblikket i færd med at udarbejde en lignende vejledning om sociale offentlige indkøb. Tilsammen udgør disse vejledninger en omfattende vejledning i forbindelse med bæredygtige offentlige indkøb.

Mange myndigheder har målsætninger om bæredygtighed eller fairtrade i deres offentlige indkøbspolitikker, når de indhenter tilbud. Visse medlemsstater er gået videre og kræver en særlig fairtrademærkning eller lignende. Ifølge europæiske offentlige indkøbsregler kan kontraherende myndigheder, der ønsker at indkøbe fairtradevarer, ikke kræve særlig mærkning, fordi dette ville begrænse adgangen til kontrakten for varer, der ikke er certificerede, men opfylder lignende standarder for bæredygtig handel.

Hvis en kontraherende myndighed ønsker at indkøbe fairtradevarer, kan den i de tekniske specifikationer for varerne fastsætte de relevante bæredygtighedskriterier, som skal opfyldes i forbindelse med kontraktens genstand og være i overensstemmelse med de øvrige relevante regler for EU's offentlige indkøb, herunder de grundlæggende principper for ligebehandling og gennemsigtighed. Disse kriterier skal vedrøre varernes væsentlige træk eller egenskaber (f.eks. glas fremstillet af genbrugsmateriale) eller varernes produktionsproces (f.eks. økologisk dyrket).

Kontraherende myndigheder, som ønsker at købe varer med bæredygtighedsgaranti, bør ikke blot lade indholdet fra et bestemt mærke indgå i de tekniske specifikationer for deres indkøb. De bør i stedet se på de underliggende delkriterier, f.eks. fairtrademærket, og kun benytte dem, som er relevante for genstanden for deres indkøb. Kontraherende myndigheder skal altid give bydende mulighed for at påvise, at de overholder disse standarder, ved at bruge fairtrademærker eller på anden måde.

Miljømæssige og sociale kriterier kan også indgå i gennemførelsesklausulerne, forudsat at disse kriterier vedrører gennemførelsen af den pågældende kontrakt (f.eks. mindsteløn til arbejdstagere, der er involveret i gennemførelsen af kontrakten) og tilsvarende er i overensstemmelse med ovennævnte øvrige krav til de tekniske specifikationer.

Principper, der kan medvirke til at udnytte offentlige indkøbsbeslutningers potentielle bidrag til bæredygtig udvikling:

- Sikre, at der er tilstrækkelige vejledninger til rådighed om, hvordan man gennemfører bæredygtige offentlige indkøb

4.4. EU-støtte

Kommissionen har ydet finansiel støtte til fairtrade og andre bæredygtige handelsrelaterede aktiviteter, navnlig gennem sine instrumenter til udviklingssamarbejde (budgetkapitel 19), gennem samfinansieringsforanstaltninger med ngo'er. Mellem 2007 og 2008 blev der ydet 19,466 mio. EUR til en række foranstaltninger, der blev gennemført og samfinansieret med ngo'er Størstedelen af disse foranstaltninger var oplysningsaktiviteter i EU.

Foranstaltninger finansieret inden for rammerne af flerårige landestrategipapirer og vejledende programmer, der dækker landbrugssektoren og landdistrikterne, omfatter aktiviteter, som bidrager til at fremme fairtrade. Den Særlige Ramme for Bistand til Traditionelle AVS-bananleverandører og ledsageforanstaltningerne for sukkerprotokollande har også bidraget til at hjælpe landmænd med at sælge i deres fairtradeniche. I den anden ende af kæden kan projekter, der støtter handel og udvikling af den private sektor, også bidrage til at fremme handelsaktiviteter, herunder fairtrade.

For budgetårene 2008 og 2009 er der blevet ydet yderligere kreditter på 1 mio. EUR pr. år til foranstaltninger vedrørende fairtrade på handelskreditbudgettet (kapitel 20). Disse kreditter vil blive anvendt til at supplere finansieringen under udviklingsinstrumenterne²⁰.

EU har ydet støtte til fairtraderelaterede projekter, især på et efterspørgselsbaseret grundlag, som svar på anmodninger om tilskud fra ngo'er til samfinansieringsforanstaltninger på dette område, navnlig i forbindelse med oplysningskampagner i EU. Europa-Kommissionen overvejer i højere grad at støtte konsekvensvurderinger, bestræbelser i retning af markedsgennemsigtighed og vurdering af vanskeligheder med at gennemføre ordninger og opnå certificering. Dette kunne yderligere støttes ved lignende foranstaltninger i EU-medlemsstaterne for at finansiere undersøgelser af indvirkningen af fairtrade.

Et kommissionsprojekt, som UNCTAD har videreført, går ud på at udvikle en internetportal om krav til ordninger for bæredygtighed. Formålet med projektet er at skaffe sammenlignelig information om indhold og forløb af eksisterende ordninger til fordel for såvel forbrugere som producenter. Formålet er at øge gennemsigtigheden, vise, hvordan forskellige ordninger tackler de forskellige relevante kriterier, og muliggøre berørte parter udvekslinger herom.

Principper, der skal bistå EU med at bruge sin direkte støtte til ordninger optimalt:

- Pege på målområder under eksisterende budgetbestemmelser som f.eks. undersøgelser, hvori virkningerne af forskellige ordninger fremgår, bestræbelser på at fremme markedsgennemsigtighed og cost-benefit-analyser af den ydede støtte

5. KONKLUSIONER: OFFENTLIGE MYNDIGHEDERS OG OPERATØRERS ROLLE I FORBINDELSE MED FAIRTRADE OG ANDRE PRIVATE HANDELSRELATEREDE GARANTIORDNINGER FOR BÆREDYGTIGHED

I betragtning af at fairtrade og andre handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed kan yde et potentielt bidrag til bæredygtig udvikling, har Kommissionen til hensigt at fortsætte sit engagement og støtte sådanne ordninger yderligere. Denne meddelelse kan i givet fald følges op af yderligere initiativer på et eller flere politikområder. På nuværende tidspunkt ønsker Kommissionen at

- **gentage** betydningen af at bevare ngo-karakteren af fairtrade og andre lignende ordninger for bæredygtighed i hele EU; regulering fra det offentlige side kunne gribe forstyrrende ind i den måde, dynamiske private ordninger fungerer på
- **bemærke**, at fairtrade er mærkbart til stede på størstedelen af EU's marked og i høj grad genkendes af forbrugerne på grund af udvikling og gennemsigtighed af standarder og principper, der ligger til grund for systemet
- **bemærke**, at mange forskellige typer af private ordninger kan bidrage til mål om bæredygtighed, men at et stort antal risikerer at gøre forbrugerne forvirrede; Kommissionen ser mulighed for yderligere refleksioner over principperne for maksimering af virkningen af private handelsrelaterede garantiordninger for bæredygtighed, men er af den opfattelse, at man bør undgå at definere, hvilke egnede bæredygtighedsstandarder der skal følges af disse private ordninger: dog med det forbehold, at de skal være i

²⁰ Bilag V indeholder eksempler på igangværende finansiering.

overensstemmelse med offentlige myndigheders relevante bæredygtighedsrelaterede standarder og lovgivning.

I den forbindelse skal Kommissionen

- **minde om**, at det er vigtigt, at oplysninger til forbrugerne om standarder for private bæredygtighedsordninger er gennemsigtige og fyldestgørende, og at det kunne være en fordel at nå frem til en fælles forståelse af, hvilke grundlæggende krav som f.eks. uvildig overvågning man med rimelighed kan forvente
- **minde om**, at en yderligere vurdering af virkningen af private bæredygtighedsordninger kunne udgøre et vigtigt skridt fremad
- gøre opmærksom på, at den **har til hensigt** at undersøge muligheden for yderligere dialog, samarbejde og i givet fald konvergens mellem forskellige private mærkningsordninger for at fremme mulige synergieffekter og øge klarheden for forbrugeren.

For så vidt angår offentlige indkøb, skal Kommissionen

- **understrege** betydningen af at forsyne myndigheder, der foretager offentlige indkøb, med retningslinjer, som kan medvirke til at udnytte deres beslutningers potentielle bidrag til bæredygtig udvikling
- **understrege**, at en kontraherende myndighed, som har til hensigt at købe varer med bæredygtighedsgaranti, kun bør anvende kriterier i forbindelse med kontraktens genstand og overholde andre relevante EU-regler for offentlige indkøb. Kontraherende myndigheder skal altid give bydende mulighed for at påvise, at de overholder disse standarder, ved at bruge fairtrademærker eller på anden måde.

For så vidt angår finansiering, skal Kommissionen

- gøre opmærksom på, at den **har til hensigt** fortsat at finansiere relevante fairtradeaktiviteter og andre bæredygtige handelsrelaterede aktiviteter i overensstemmelse med sin praksis til dato; dette udelukker ikke muligheden for også at finansiere mere målrettede foranstaltninger for at forfølge opstillede prioriteter
- **minde om** behovet for at vurdere resultaterne af analyser af virkningen af private garantiordninger for bæredygtighed på udviklingsparametre for bæredygtighed, herunder virkningerne på økonomiske, sociale og udviklingsmæssige kriterier i de producerende lande; i betragtning af betydningen af private garantiordninger for bæredygtighed for arbejds- og levevilkår for producenter i udviklingslandene, er Kommissionen af den opfattelse, at der bør sættes særlig fokus på dette aspekt; der bør foretages en sammenlignende analyse af virkningen af forskellige private ordninger for at skabe grundlag for mulige yderligere initiativer på dette område.

BILAG I

DEFINITION PÅ FAIRTRADE

Fairtradestandarder er blevet fastsat efter høring af relevante aktører og eksperter i overensstemmelse med kravene i den *internationale alliance for social og økologisk akkreditering og mærkning* (ISEAL). Alliancen er et formelt samarbejde mellem ledende internationale organisationer for fastsættelse af standarder og overensstemmelsesvurdering med fokus på sociale og miljømæssige spørgsmål.

Der er to internationale standardudstedende organisationer for fairtrade, som certificerer fairtradeorganisationer verden over i overensstemmelse med ISEAL-principperne: *Fairtrade Labelling Organizations* (FLO) og *World Fair Trade Organization* (WFTO) (tidligere International Fair Trade Association, IFAT). WFTO er et associeret medlem af ISEAL. Disse to standardudstedende organisationer har udarbejdet "*Charter of Fair Trade principles*".

I overensstemmelse med "*Charter of Fair Trade principles*" (januar 2009) defineres fairtrade (på grundlag af FINE-definitionen i 2001) således:

"Fairtrade er et handelspartnerskab baseret på dialog, gennemsigtighed og respekt, der efterstræber større lighed i international handel. Det bidrager til bæredygtig udvikling ved at tilbyde bedre handelsforhold til og sikring af de marginaliserede producenter og arbejdstagers rettigheder - især i udviklingslandene. Fairtradeorganisationerne er (med opbakning fra forbrugerne) aktivt engageret i at støtte producenter, øge opmærksomheden og fremme ændringer i regler og praksis for international handel".

Ovenstående definition anvendes i denne meddelelse.

Fairtrade Labelling Organizations (FLO) er en sammenslutning af mange aktører, der omfatter 23 medlemsorganisationer, erhvervsdrivende og eksterne eksperter. Organisationen udarbejder og gennemgår standarder for fairtrade og yder støtte til certificerede fairtradeproducenter ved at bistå dem med at opnå og bibeholde fairtradecertifikater og udnytte markedsmulighederne. Det er f.eks. Fairtrade Labelling Organisation (FLO), der fastsætter standarderne, og en separat international certificeringsvirksomhed - FLO-CERT – der jævnligt fører kontrol med og certificerer producenter ud fra disse standarder, og foretager revision af varestrømme mellem producenter og importører.

Endvidere har *World Fair Trade Organization* (WFTO) udviklet et uvildigt tredjepartscertificeringssystem: det bæredygtige fairtradestyringssystem.

Det kan være svært at skelne mellem målrettede aktiviteter på ngo-initiativ, som primært skal bidrage til bæredygtig udvikling, og andre former for initiativer, der for det meste er erhvervsorienterede, men søger at bidrage til bæredygtige mål. F.eks. tilbyder supermarkeder deres egne fairtrademærker sammen med andre fairtradecertificerede varer.

BILAG II

MEDELELSEN OM FAIRTRADE FRA 1999

De anliggender, der blev påpeget i meddelelsen fra 1999, er blevet taget op af forskellige institutioner. På europæisk plan fremsatte Europa-Parlamentets betænkning fra 2006 ("Schmidt-betænkningen") og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs sonderende udtalelse fra 2005 (ordfører: Richard Adams) betragtninger vedrørende fairtrade og lignende private ordninger for bæredygtighed. I juni 2006 vedtog Det Europæiske Råd sin nye strategi for bæredygtig udvikling og inddrog fairtrade i opfordringen til medlemsstaterne om at fremme bæredygtige varer²¹.

Der er også blevet henvist til spørgsmål af relevans for bæredygtighedsmærkning i mange fællesskabspolitikdokumenter: meddelelsen om landbrugsråvarer: afhængighed og fattigdom, EU-strategi for Afrika, handlingsplanen for bomuld, den "aid for trade"-strategi, som Rådet vedtog i oktober 2007 og Kommissionens grønbog om landbrugsprodukters kvalitet (oktober 2008)²². Skønt Kommissionens meddelelse fra 1999 om "*fairtrade*" fortsat er det mest omfattende dokument om Kommissionens holdning til det, man dengang kaldte "fairtrade".

I meddelelsen påpegedes tre centrale anliggender: i) udviklingen af fairtrade og "etisk handel" må behandles i sammenhæng, ii) fairtrade skal bidrage til bæredygtig udvikling gennem frivillig deltagelse, og en fællesskabsindsats skal tage højde for WTO-forpligtelser, og iii) ordninger skal opfylde behovet hos producenter i udviklingslande og gøre det muligt for forbrugerne at træffe et kvalificeret valg.

²¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>, s.13.

²² Kommissionens grønbog om landbrugsprodukters kvalitet fra oktober 2008 omhandler fairtrade i forbindelse med ordninger for certificering af fødevarerets kvalitet. Der planlægges udarbejdet en meddelelse fra Kommissionen om samme emne. Grønbog om landbrugsprodukters kvalitet: produktstandarder, produktionskrav og kvalitetsordninger, KOM(2008) 641 endelig af 15. oktober 2008.

BILAG III

KRITERIER VEDRØRENDE GOD LANDBRUGSPRAKSIS OG GOD ERHVERVSPRAKSIS SAMT SOCIALE OG MILJØMÆSSIGE KRITERIER

Denne del henviser til afsnit 3 i meddelelsen og giver eksempler på, hvordan certificerede varer kan bevidstgøre forbrugerne om bæredygtighedsspørgsmål.

Det er almindeligt, at certificeringsordninger omfatter kriterier vedrørende god landbrugs- og erhvervspraksis og sociale og miljømæssige kriterier. Utz Certified-adfærdskodeksen (som i øjeblikket gælder for kaffe og vil blive udvidet til at omfatte kakao, te og palmeolie) indeholder elementer som f.eks. standarder for registrering, minimal og dokumenteret anvendelse af landbrugskemikalier til plantebeskyttelse, beskyttelse af arbejdstagernes rettigheder og adgang til sundhedsydelser og uddannelse for ansatte og deres familier. På det sociale område er beskyttelse af arbejdstagere baseret både på nationale love og ILO-konventioner, men vedrører også boligforhold, rent drikkevand og uddannelse for arbejdstagere. Miljømæssige kriterier vedrører forebyggelse af jorderosion, vandforbrug, energiforbrug og bæredygtige energikilder samt skovrydning.

Andre private ordninger har mere fokus på miljøet: ud fra navnet er det klart, at Rainforest Alliance er en af dem, selv om RA-certificering i praksis kombinerer både miljømæssige og sociale anliggender:

- Social and Environmental Management System (socialt og miljømæssigt styringssystem)
- Ecosystem Conservation (bevarelse af økosystemer)
- Wildlife Protection (beskyttelse af vilde dyr og planter)
- Water Conservation (vandbeskyttelse)
- Fair Treatment and Good Working Conditions for Workers (retfærdig behandling af og gode arbejdsforhold for arbejdstagere)
- Occupational Health and Safety (sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen)
- Community Relations (relationer i lokalsamfundet)
- Integrated Crop Management (integreret afgrødestyring)
- Soil Management and Conservation (jordforvaltning og –bevarelse)
- Integrated Waste Management (integreret affaldshåndteringssystem)

En tredje type, der indgår i rapportens afsnit 3, er standarder, som er blevet indført med den hensigt, at de skal gælde for hele branchen snarere end for en niche af markedet for kræsne kunder. Et eksempel på denne type initiativ er Common Code for the Coffee Community (4C) Association, som de sidste fem år har arbejdet på at fastsætte et referencegrundlag for bæredygtig udvikling i kaffesektoren. 4C Association-standarderne bygger på FN's milleniumudviklingsmål og udelukker de værste former for social, miljømæssig og økonomisk praksis i forbindelse med produktion og forarbejdning efter høst af og handel med

grøn kaffe. Definitionerne bygger først og fremmest på FN's menneskerettighedserklæring, eksisterende FN-konventioner og –standarder og normalt national lovgivning. Når først de ti værste former for praksis er elimineret, skal deltagerne til stadighed forbedre de andre parametre i kodeksen.

BILAG IV

Vifte af processpørgsmål i forbindelse med forbrugergarantiordninger fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg:

a) Forvaltning af ordningen

Hvor ligger den ultimative kontrol med ordningen?

b) Ordningens mål

Er målene klart defineret?

c) Ordningens anvendelsesområde

Tackler ordningen "problemet", sådan som det normalt defineres?

d) Ordningens standarder eller vilkår

Giver de standarder, som ordningen fastsætter og overvåger, udtryk for målene?

e) Konsekvensanalyse

Bliver der foretaget en troværdig vurdering af ordningens indvirkning på gennemførelsen af målene?

f) Uvildig undersøgelse

Findes der nogen uvildig undersøgelse af, hvordan ordningen fungerer?

g) Cost-benefit-analyse

Findes der nogen proces til overvågning og evaluering af de omkostninger ved ordningen, som pålægges leverandører, forhandlere og forbrugere, i forhold til, hvilke fremskridt der gøres i retning af at nå målene?

h) Offentlige påstande

Svarer certificerede virksomheders eller leverandørers offentlige påstande til ordningens mål, standarder og resultater?

BILAG V

TEMATISKE PROGRAMMER "SAMFINANSIERET MED EUROPÆISKE NGO'ER" og "IKKE-STATSLIGE AKTØRER OG LOKALE MYNDIGHEDER INDEN FOR UDVIKLING"

2007- og 2008-projekter, der blandt sine målsætninger og/eller aktiviteter har fremme af fairtrade

Kontrakt-år	Titel	Kontraherende part	Land	Budget	DAC-kode
2008	<i>ESTRATEGIA PARA EL FORTALECIMIENTO DE INICIATIVAS COMUNITARIAS PRODUCTIVAS ACORDES CON EL DESARROLLO SUSTENTABLE</i>	FUNDACION TIERRA VIVA	Venezuela	49 968	15150
2008	<i>COMPETITIVIDAD PRODUCTIVA Y COMERCIAL DE LA RED DEPARTAMENTAL DE PEQUEÑOS PRODUCTORES DE HABA CONVENCIONAL Y ORGÁNICA (ASOHABA) EN EL MERCADO COMUNITARIO Y DE COMERCIO JUSTO</i>	CREDI FUTURO ASOCIACION		380 000	43040
2008	<i>Cafe amigable con la naturaleza Santa Cruz - Bolivia</i>	ASOCIACION CENTRO DE PROMOCION AGROPECUARIA CAMPESINA	Bolivia	515 267	43040
2008	<i>OntunLan, N"do Botor - Turismo Socialmente responsavel no sector de Quinhamel</i>	INSTITUTO MARQUES DE VALLE FLOR FUNDACAO	Portugal	496 389,32	33210
2008	<i>Espaço por um Comércio Justo: alternativas em rede</i>	CENTRO DE INFORMACAO E DOCUMENTACAOAMILCAR CABRAL ASSOCIACAO	Konsortium	370 011,99	15150
2008	<i>Decent Life - decent work. Enhancing international strategies and policies of trade unions</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Konsortium	662 264	99820
2008	<i>Mobilizing for a sector dialogue for the improvement of working conditions in the globalized toy industry</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Konsortium	929 043	99820
2008	<i>F.R.A.M.E. (Fair and Responsible Action in MEiterranean area)</i>	CONSORZIO CTM-ALTROMERCATO SOCIETACOOOPERATIVA	Konsortium	494 821	99820
2008	<i>Network Sustainable Consumption</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Konsortium	647 023	99820
2008	<i>Creating Coherence. Trade for Development: Development Aid for Trade</i>	MOVIMENTO PER L AUTOSVILUPPOL INTERSCAMBIO E LA SOLIDARIETA	Konsortium	968 233	99820

2008	<i>A NETWORK FOR THE DEVELOPMENT</i>	PROVINCE OF PESARO AND URBINO	Konsortium	115 621	99820
2008	<i>Frauen und Globalisierung: Decent work for ALL! – Informations- und Mobilisierungskampagne für menschenwürdige Arbeit für Frauen in der globalen Exportindustrie am Beispiel Bekleidung</i>	CHRISTLICHE INITIATIVE ROMERO EV	Konsortium	720 446	99820
2008	<i>Verantwortliche Öffentliche Beschaffung und Menschenwürdige Arbeit JETZT!– Öffentlichkeits-, Bewusstseins- und Lobbykampagne zur Durchsetzung sozialer und ökologischer Beschaffung von Öffentlicher Hand und privaten Institutionen</i>	CHRISTLICHE INITIATIVE ROMERO EV	Konsortium	701 163	99820
2008	<i>Local capacity building for Fairtrade in Sweden, Finland and Estonia</i>	FORENINGEN FOR RATTVISEMARKT SVERIGE	Konsortium	823 148	99820
2008	<i>Network of Schools and Local Communities contributing to the achievement of the MDGs</i>	POLSKA AKCJA HUMANITARNA	Konsortium	999 000	99820
2008	<i>Fair Flowers - a gift to all involved. Raising the awareness of local authorities, consumers and traders on the production of cut flowers in developing countries</i>	FIAN FOODFIRST INFORMATIONS & AKTIONS NETWERK SEKTION DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND EV	Konsortium	669 087	99820
2008	<i>A case for poverty reduction: Consumer awareness and action in 6 EU member states</i>	CONSUMERS INTERNATIONAL LBG	Konsortium	857 713	99820
2008	<i>Introducing the MADE-BY label for sustainable fashion in the United Kingdom</i>	STICHTING INTERKERKELIJKE AKTIE VOOR LATIJNS AMERIKA SOLIDARIDAD	Konsortium	770 000	99820
2008	<i>La sensibilisation sur les interdépendances entre Nord et Sud : un enjeu pour la mobilisation des citoyens européens en faveur du développement.</i>	ASSOCIATION FRERES DES HOMMES	Frankrig	789 205,5	99820
2007	<i>Export Trade from Kenya – Enabling the poor to share the fruits.</i>	AFRICA NOW LBG	Det Forenede Kongerige	408 000	31191
2007	<i>Appui aux familles vulnérables dans deux zones cotonnières du Mali</i>	ASSOCIATION VETERINAIRES SANS FRONTIERES - CENTRE INTERNATIONAL DE COOPERATION POUR LE DEVELOPPEMENT AGRICOLE VSF CICDA	Frankrig	740 614,53	43040
2007	<i>Empowering Emerging Farmers through fair trade development in South Africa</i>	STICHTING INTERKERKELIJKE AKTIE VOOR LATIJNS AMERIKA SOLIDARIDAD	Nederlandene	1 000 000	33120
2007	<i>PUBLIC AFFAIRS - Mobilising action for Fair Trade Public Procurement</i>	STICHTING EUROPEAN FAIR TRADE ASSOCIATION	Nederlandene	568 200	99820
2007	<i>Campaign for sustainable purchasing of computers: Making public purchasing in Europe work for development by raising awareness of the working conditions and environmental issues in the global supply chain of computers.</i>	WELTWIRTSCHAFT, OKOLOGIE & ENTWICKLUNG - WEED EV	Tyskland	1 038 334,5	99820

2007	<i>Enlarging FAIR</i>	PANGEA - NIENTE TROPPO SOCIETA COOPERATIVA SOCIALE SCSARL	Italien	448 198,2	99820
2007	<i>Expanding Fair Trade Awareness in Slovakia and the Czech Republic</i>	NADACIA INTEGRA	Slovakiet	202 779	99820
2007	<i>Fair consumption</i>	MAGOSFA KORNYEZETI NEVELESI ES OKOTURISZTIKAI ALAPITVANY		99 880,26	99820
2007	<i>Supermarkets, supply chains and poverty reduction</i>	WAR ON WANT	Det Forenede Kongerige	360 000	99820
2007	<i>Decent work, trade and development: raising awareness among trade unions and women's groups of the employment implications of international trade relations</i>	WAR ON WANT	Det Forenede Kongerige	720 000	99820
2007	<i>Education for Global Sustainability, Responsible Consumption and Fair Trade</i>	UUSI TUULI RY		496 579,78	99820
2007	<i>FEEDING AND FUELLING EUROPE</i>	MAGYAR TERMESZETVEDOK SZOVETSEGE	Ungarn	1 078 521,66	99820
2007	<i>Médiatiser la face invisible du développement</i>	ASSOCIATION COMITE FRANCAIS POUR LASOLIDARITE INTERNATIONALE	Frankrig	346 591,06	99820
				19 466 102,80	